

ข้อถกเถียงในงานวิชาการเรื่องประธานของประโยคแสดง การดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง

สุรกฤตย์ ใจบุญ¹
ธีรวัฒน์ ธีรพจน์²

บทคัดย่อ

ปัญหาหนึ่งของการศึกษาประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง คือ การหาคำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่มีประธานหรือไม่ หรือลักษณะของประธานที่ปรากฏในประโยคควรเป็นอย่างไร ในปัจจุบันมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางอยู่มาก แต่ผลการศึกษาที่ได้นั้นไม่สอดคล้องกัน และมีข้อถกเถียงที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ บทความนี้จึงมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของประธานในประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเพื่อเสนอเป็นแนวทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนภาษาจีน

คำสำคัญ ข้อถกเถียง ประธาน ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง

¹ สุรกฤตย์ ใจบุญ. นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail: jb_surakritysj@hotmail.com

² อาจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ธีรพจน์. อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. บทนำ

ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นรูปประโยคพิเศษที่มีโครงสร้างเฉพาะที่ไม่พบในภาษาไทย เป็นประโยคที่เรียงลำดับคำให้กรรมมีบทบาททางความหมายเป็นผู้กระทำหรือผู้มีสภาพ ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่พบบ่อย มีการศึกษาวิจัยรูปประโยคนี้จำนวนมาก และยังมีข้อถกเถียงอยู่ไม่น้อย อาทิ ข้อถกเถียงเกี่ยวกับประธานของประโยคที่ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคไร้ประธาน (无主句 wúzhǔjù) หรือไม่ ลักษณะประธานในประโยคเป็นอย่างไร และบุพบทวลีที่ขึ้นต้นประโยคนับเป็นประธานของประโยคหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้มีข้อถกเถียงในงานวิชาการที่เห็นได้ชัด ผู้เขียนจึงศึกษาเหตุผลที่ข้อถกเถียงเหล่านี้นำมาใช้อ้าง และเสนอทางเลือกคำตอบที่อาจเป็นข้อยุติของข้อถกเถียงดังกล่าว และเป็นแนวทางให้ศึกษาต่อไป

2. ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคไร้ประธานหรือไม่

ข้อถกเถียงนี้ มีผู้ศึกษาเสนอความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันมากมาย และความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันนี้ยังไม่ได้ข้อสรุป

ต่ง เฉิงหฺรู (董成如 Dǒng Chéng rú, 2009: 1-2) ได้รวบรวมประโยคที่สื่อความถึงการดำรงอยู่ การมีอยู่ การปรากฏขึ้น และการหายไปเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ (存现句 cúnxiànjù) ประโยคสถานทีพลิกกลับ (处所倒装句 chùsuǒ dào zhuāng jù) หรือประโยคประธานภูมิหลัง (背景主谓句 bèijǐng zhǔwèi jù) ต่ง เฉิงหฺรู (2009: 4-5) จัดกลุ่มการศึกษาเกี่ยวกับประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนการสถาปนาประเทศจีนใหม่ และ

หลังการสถาปนาประเทศจีนใหม่จนถึงช่วงกลางทศวรรษที่ 1950 ซึ่งมีการถกเถียงกันถึงเรื่องประธาน ดังนี้

1) การศึกษาในช่วงก่อนการสถาปนาประเทศจีนใหม่ มักกำหนดให้ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคไร้ประธาน ได้แก่

1.1) หม่า เจี้ยนจง (马建忠 Mǎ Jiànzhōng, 1983) ได้อธิบายไว้ในตำรา “หม่าซือเหวินทง (《马氏文通》 Mǎshì Wéntōng)” ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ เช่น “今有璞玉于此。(Jīn yǒu púyù yú cǐ.)” และ “藐姑射之山，有神人居焉。(Miǎogūshèzhī shān, yǒu shénrén jū yān.)” มีคำบอกเวลา และคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่วางไว้หน้าประโยคเช่นเดียวกับประโยคทั่วไป แต่คำที่ขึ้นต้นประโยคเหล่านี้ไม่ใช่ประธานของประโยค และประโยคเหล่านี้เป็นประโยคไร้ประธาน

1.2) หลี จิ้นซี (黎锦熙 Lǐ Jīnxī, 1992) ได้วิเคราะห์คำว่าคำ “东面(dōngmiàn)” และวลี “茶棚里(chápéng lǐ)” ในประโยค “东面有道松树林子。(Dōng miàn yǒu dào sōngshù línzi.)” และ “茶棚里有许多的工人。(Chápéng lǐ yǒu xǔ duō de gōng rén.)” เป็นคำที่มีสถานะรองที่คล้ายกับคำที่มีสถานะหลัก หรือเรียกอีกอย่างว่าส่วนขยายกริยาที่เป็นคำวิเศษณ์ที่มีลักษณะคล้ายกับประธาน ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ได้ตัดยอดการศึกษาของหม่า เจี้ยนจง ไปอีกระดับ

1.3) เกา หมิงข่าย (高名凯 Gāo Míngkǎi, 1986) เสนอว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ เช่น “客厅里来了一个生人。(Kètīng lǐ lái le yīgè shēng rén.)” และ

“队伍里去了一个同志。(Duìwǔ li qùle yīgè tóngzhì.)” เป็นประโยคสัมผัสบูรณ์ (绝对句 juéduì jù) ที่ไม่มีหรือไม่จำเป็นต้องมีประธาน คำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งหน้ากริยาเป็นส่วนเติมเต็ม

นอกจากจะมีงานที่เห็นว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคไร้ประธานแล้ว ยังมีงานที่เห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคที่มีประธาน แต่ไม่ได้อยู่ในรูปประธานปกติ เช่น

1.4) หลี่ ซูเซียง (吕叔湘 Lǚ Shūxiāng, 2002) เสนอว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่มีประธาน โดยประธานประธานของประโยคคือคำนามที่วางอยู่หลังคำกริยา ตัวอย่างเช่น ประธานของประโยค“东隔壁店里，午后走了一帮客。(Dōng gébì diàn li,wǔ hòu zǒu le yī bāng kè.)” คือ “一帮客”

1.5) หวาง ลี (王力 Wáng Lì, 1985) ก็เสนอในทางเดียวกันว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคพลิกกลับ (倒装句 dào zhuāng jù) ชนิดหนึ่ง คำนามที่อยู่หลังกริยาในประโยคจึงเป็นประธาน

2) การศึกษาในช่วงหลังการสถาปนาประเทศจีนใหม่จนถึงช่วงกลางทศวรรษที่ 1950 เป็นช่วงการศึกษาที่มีความเฉพาะมากขึ้น ประเด็นถกเถียงด้านโครงสร้างของประโยค มีความคิดเห็นที่ต่างต่างกัน 4 ประเภท (เงิน ถึงเงิน 陈庭珍 Chén Tíngzhēn, 1957 และ ฟาน ฟางเหลียน 范方莲 Fàn Fānglián, 1963) ดังนี้

2.1) ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นรูปประโยคที่มีคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งอยู่ต้นประโยค

และประธานอยู่ท้ายประโยค โครงสร้างคือ “ส่วนขยายกริยา + กริยา + ประธาน (状语 zhuàngyǔ + 动词 dòngcí + 主语 zhǔyǔ)”

2.2) ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคไร้ประธาน โครงสร้างคือ “ส่วนขยายกริยา + กริยา + กรรม (状语 zhuàngyǔ + 动词 dòngcí + 宾语 bīnyǔ)”

2.3) ประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคที่มีประธานเป็นคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง และยังมีประธานอีกในภาคแสดงส่วนหลังประโยค โครงสร้างคือ “ประธาน + กริยา + ประธาน (主语 zhǔyǔ + 动词 dòngcí + 主语 zhǔyǔ)”

2.4) คำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งในประโยคแสดงการดำรงอยู่ คือ ส่วนที่ระบุถึงสาเหตุของการเกิดประโยคชนิดนี้ และเป็นองค์ประกอบที่อธิบายความในใจของผู้พูด ดังนั้นจึงวิเคราะห์ได้เป็น “ประธาน + กริยา + กรรม (主语 zhǔyǔ + 动词 dòngcí + 宾语 bīnyǔ)”

เฉิน ถึงเจิน (1957) ได้สนับสนุนความเห็นที่ 4 ในข้างต้น นอกจากนี้ เขายังให้ความเห็นอีกว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ที่มีคำบุพบทอยู่หน้าคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง เช่น “在我们后面的观礼台上，站着许多外国来宾。(Zài wǒmen hòumiànde guānlǐ tái shang, zhànzhe xǔduō wàiguó láibīn.)” เป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่อีกชนิดหนึ่ง สามารถวิเคราะห์ได้เป็น “ส่วนขยายกริยา + กริยา + กรรม” มุมมองในลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้ประโยคแสดงการดำรงอยู่สูญเสียประธาน

ไป เพราะส่วนขยายกริยาไม่ทำหน้าที่ประธาน ซึ่งความคิดเห็นที่สองของเขานี้ขัดแย้งกับความคิดเห็นแรกที่ว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่มีคำหรือวลีที่สื่อความถึงการดำรงอยู่ขึ้นต้นประโยค และทำหน้าที่ประธานของประโยค

นอกจากงานวิจัยของ ต่ง เฉิงหฺรู (2002: 4-5) ที่ได้อ้างอิงความเห็นเกี่ยวกับประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่ในข้างต้นแล้ว ยังมีตำราทางไวยากรณ์ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคมีประธาน เช่น

1) ลิง ฟู่อี้ (邢福义 Xíng Fúyì 2014: 178-179) วิเคราะห์ว่า “贵宾席上” เป็นประธานของประโยค “贵宾席上坐着几位将军。(Guìbīnxí shang zuò zhe jǐ wèi jiāngjūn.)” และ “我们村” ก็เป็นประธานของประโยค “我们村出了一件新闻。(Wǒmen cūn chū le yī jiàn xīnwén.)”

2) อุ๋ เชว่ย่าว (吴缺耀 Wú Quēyào 2006: 12) กล่าวว่า จุดเด่นของประโยคแสดงการดำรงอยู่ คือ ประธานของประโยคเป็นคำแสดงสถานที่ ทำให้ประโยคแสดงการดำรงอยู่มีโครงสร้างประโยคแตกต่างจากประโยคพื้นฐานทั่วไป คือ มีโครงสร้างดังนี้ “คำแสดงสถานที่/คำแสดงเวลา+ คำกริยา + คำนาม”

3) จาง ปิน (张斌 Zhāng Bīn 2010: 579) อธิบายว่า การศึกษาเกี่ยวกับประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางยังมีข้อถกเถียงว่ามีประธานหรือไม่ แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่มีประธาน วิเคราะห์โครงสร้างได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรก ส่วนกลาง และส่วนหลัง ส่วน

แรกคือประธาน ส่วนกลางคือกริยา และส่วนหลังคือกรรมของประโยค

ส่วนตำราที่เห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคไร้ประธาน คือ งานของหลี่ เต๋อจิน และ เฉิง หม่ยเจิน (李德津, 程美珍 Li Déjīn, Chéng Měizhēn 2008: 496) ที่ระบุว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่จัดเป็นประโยคที่ไม่มีประธาน โดยมีได้ให้เหตุผลไว้

จากข้อมูลทั้งหมดข้างต้น ผู้เขียนจัดกลุ่มความเห็นเกี่ยวกับประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่ว่าเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก คือ ความคิดเห็นที่ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคที่มีประธาน ตำแหน่งของประธานคือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ที่อยู่หน้ากริยา (เฉิน ถึงเจิน 1957, สิง ผู่อี้ 2014, อุ๋ เหว่ยว้าว 2006, และจาง ปิน 2010)

กลุ่มที่สอง คือ ผู้ที่มีความคิดเห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคมีประธาน แต่ตำแหน่งของประธานคือคำนามที่อยู่ในตำแหน่งหลังคำกริยา (ลูหวี ซูเซียง 2002 และหวาง ลี 1985)

กลุ่มที่สาม คือ ผู้ที่มีความคิดเห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคไร้ประธาน (หม่า เจี้ยนจง 1983, หลี จินซี 1992, เกา หมิงข่าย 1986, หลี่ เต๋อจิน กับ เฉิง หม่ยเจิน 2008)

ในด้านลักษณะของประธานในประโยคแสดงการดำรงอยู่นั้น สิง ผู่อี้ (2014: 24-25) ได้ให้นิยามของประธานไว้ว่า ประธานคือ ส่วนที่แสดงถึง คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ หรือเวลาที่วางอยู่หน้าภาคแสดง ส่วนภาคแสดงวางอยู่หลังประธาน แสดงการบรรยาย หรืออธิบาย ลักษณะต่าง ๆ ของประธาน โดยทั่วไปแล้วประธานจะเป็นคำนาม หรือนามวลี มักเป็นคน สัตว์ สิ่งของ บางครั้งอาจเป็นสถานที่หรือเวลา เช่น “张老师” เป็นประธานของประโยค “张老师去阅览

室。(Zhāng lǎoshī qù yuèlánshì.)” หรือ “阅览室 (yuè lánshì)” เป็นประธานของประโยค “阅览室有很多报刊。(Yuèlánshì yǒu hěnduō bàokān.)” เป็นต้น เช่นเดียวกับ หม่า เจิน (马真 Mǎ Zhēn, 1998: 46) ก็อธิบายในทางเดียวกันว่า คำนาม ที่แสดงถึงสถานที่ และเวลา สามารถทำหน้าที่ประธานของประโยคได้ เช่น “上海有个城隍庙。(Shànghǎi yǒu ge Chénghuáng miào.)” และ “明天不会下雨。(Míngtiān bú huì xià yǔ.)” จะเห็นได้ว่าประธาน คือ ส่วนที่อยู่ต้นประโยค หรือหน้าภาค แสดง ชนิดของคำที่ทำหน้าที่ประธานส่วนใหญ่คือคำนาม บางครั้ง ปรากฏในรูปวลี ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างของประโยคแสดงการ ดำรงอยู่ แต่ประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่คือคำหรือวลีที่สื่อ ความถึงสถานที่หรือเวลา

ผู้เขียนจึงเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้นักภาษาศาสตร์จีนกลุ่มแรก อธิบายว่า ประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่คือคำหรือวลีที่สื่อ ความถึงสถานที่ หรือคำนามบอกเวลา เป็นเพราะว่าคำเหล่านี้เป็น คำนามที่ขึ้นต้นประโยค ถึงแม้สองสิ่งนี้มิใช่ผู้ที่สามารถกระทำการ (施事 shīshì) ได้ หรือเป็นสิ่งที่มีชีวิต แต่ในการเรียงลำดับคำ และ โครงสร้างประโยคนั้น คำนามที่ขึ้นประโยคก็คือประธานของประโยค ส่วนนักภาษาศาสตร์กลุ่มที่สองมองว่าประธานของประโยคคือคำนาม ในส่วนท้ายประโยค เป็นเพราะว่าคำนามนั้นเป็นผู้กระทำการ จึง นับว่าเป็นประธาน ส่วนสาเหตุที่ทำให้นักภาษาศาสตร์กลุ่มที่สาม เห็น ว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่ไม่มี ประธาน เหมือนกับประโยคทั่วไป เพราะคำที่ขึ้นต้นประโยคเป็นคำ หรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือคำบอกเวลา ในด้านความหมายถือ

ว่าเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จึงไม่สามารถกระทำกริยาได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่นับว่าเป็นประธาน

หู ยวี่ชู่ และฟาน เสี่ยว (胡裕树, 范晓 Hú Yùshù, Fàn Xiǎo, 1993: 12) ศึกษาลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาจีนและอธิบายว่า ผู้ที่กระทำกริยามักจะถูกมองว่าเป็นประธานของประโยค แต่ประธานของประโยคไม่จำเป็นต้องเป็นผู้กระทำกริยาเสมอไป และผู้กระทำกริยาไม่จำเป็นต้องเป็นประธานของประโยคเช่นกัน ดังนั้นจึงไม่ควรมองว่าประธานและผู้กระทำกริยาเป็นสิ่งเดียวกัน

ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่มีประธาน ประธานของประโยคก็คือ คำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งในต้นประโยค เช่น “学校(xuéxiào)” “前面(qiánmiàn)” “桌子上(zhuōzi shang)” “屋子里(wūzi li)” เป็นต้น แม้คำเหล่านี้จะไม่ใช่ว่าผู้กระทำกริยาหรือสิ่งที่มีชีวิต แต่หากจะวิเคราะห์ว่าสิ่งใดเป็นประธานของประโยคนั้น ควรถือหลักการวิเคราะห์โครงสร้างและชนิดของคำ มิใช่ใช้หลักเกณฑ์ทางความหมายหรือบทบาทของคำ

3. คำบอกเวลาทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคแสดงการดำรงอยู่ได้หรือไม่

เมื่อสรุปได้ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางเป็นประโยคที่มีประธาน ซึ่งก็คือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง แต่ก็มีผู้ศึกษาบางคนเห็นว่า นอกเหนือจากคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งแล้ว คำบอกเวลาก็ทำหน้าที่ประธานได้เช่นกัน

ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีที่ส่วนแรกของประโยคแสดงการดำรงอยู่ปรากฏทั้งคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ และคำนามบอกเวลาในประโยคเดียวกัน เช่น “昨天班上来了一个新同学。Zuótiān bān shàng lái le yī ge xīn tóngxué.” เป็นต้น ในกรณีนี้คำทั้งสองนี้ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นประธานพร้อมกันไม่ได้ เพราะเป็นคำนามคนละชนิดกัน และการสื่อความหมายก็ไม่ได้อยู่ในขอบเขตเดียวกัน ไม่สามารถวิเคราะห์เป็นกลุ่มคำที่เสมอกันได้ การที่คำนามทั้งสองคำสามารถทำหน้าที่ประธานพร้อมกันได้นั้นควรเป็นคำชนิดเดียวกัน ระดับจึงจะเท่ากัน เช่น 星期一和星期二 (xīngqīyī hé xīngqīèr) หรือ 图书馆和食堂 (túshūguǎn hé shítáng) แต่ไม่สามารถใช้ว่า “昨天和班上 (Zuótiān hé wǒmen bān)” หรือ “上午和村里 (shàngwǔ hé cūn li)” เป็นต้น ฉะนั้นประโยคที่ว่า “昨天班上来了一个新同学。(Zuótiān bān shang lái le yī ge xīn tóngxué.)” จึงต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นประธาน อีกคำหนึ่งควรเป็นเพียงส่วนขยายกริยา (状语 zhuàngyǔ)

จากการศึกษาชนิดของคำที่สามารถทำหน้าที่ส่วนขยายกริยาได้ พบว่าคำนามบอกเวลา สามารถทำหน้าที่ส่วนขยายกริยาได้ (หม่า เจิน 马真 Mǎ Zhēn, 1998: 102) ส่วนคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ หากต้องการให้ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา ควรเติมคำบุพบทไว้หน้าคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ จึงจะทำให้เป็นส่วนขยายกริยาได้ (หลี่ เต๋อจิน และ เฉิง เหม่ยเจิน, 2008: 264) แต่ในโครงสร้างของประโยคแสดงการดำรงอยู่จะไม่เติมคำบุพบทไว้หน้าประธานของประโยค เช่นนี้แล้วก็ไม่ควรกำหนดให้คำทั้งสองคำเป็นส่วนขยายกริยาพร้อมกันด้วย เพราะจะขาดประธานในประโยคไป และจะขัดแย้งกับเหตุผลที่ว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคที่มี

ประธาน ฉะนั้นจึงควรศึกษาต่อไปอีกว่าคำใดที่ควรทำหน้าที่เป็นประธาน คำใดที่ควรทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา หลิว เยว่ฮว่า พาน เหวินยฺหวี่ กู้ ฮว่า (刘月华, 潘文娱, 故桦 Liú Yuèhuá, Pān Wényú, Gù Huà, 2001: 728-729) ก็ได้วิเคราะห์ว่า คำบอกเวลาในประโยคแสดงการดำรงอยู่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยามิใช่ประธาน เพราะประธานคือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง เนื่องจากคำบอกเวลามิใช่องค์ประกอบจำเป็นที่ต้องปรากฏในประโยคแสดงการดำรงอยู่เฉกเช่นคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง จึงไม่ทำหน้าที่ประธาน

การวิเคราะห์หน้าที่ของคำในประโยค สามารถอธิบายโครงสร้างพื้นฐานของประโยคในภาษาจีนได้ว่า “ประธาน [เวลา สถานที่ วิธีการ] กริยา (กรรม/ส่วนเสริม)” จะเห็นได้ว่าในส่วนของ “[เวลา สถานที่ วิธีการ]” มี “เวลา” อยู่ในตำแหน่งหน้าภาคแสดง จึงเป็นส่วนขยายกริยา ส่วน “สถานที่” ที่ถึงแม้อยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับ “เวลา” ก็ไม่สามารถเป็นส่วนขยายกริยาได้ เพราะตามโครงสร้างประโยคแสดงการมีอยู่นั้น “สถานที่” ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคไปแล้ว ดังนั้น ประโยคที่ว่า “昨天班上来了一个新同学。(Zuótiān bān shang lái le yī gè xīn tóngxué.)” มีคำนามบอกเวลา “昨天 (Zuótiān)” เป็นส่วนขยายกริยา และมีวลีบอกทิศทางหรือตำแหน่ง “班上 (Bān shang)” เป็นประธาน

ในบางกรณีประโยคแสดงการดำรงอยู่มีคำบอกเวลาขึ้นต้นประโยคเพียงอย่างเดียว เช่น “昨天来了一个人。(Zuótiān lái le yī ge rén.)” คำบอกเวลาถึงแม้จะเป็นคำนามที่สามารถทำหน้าที่ประธานได้ แต่ในประโยคแสดงการดำรงอยู่ คำบอกเวลาควรทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา เพราะประธานควรเป็นคำหรือวลีที่สื่อ

ความถึงสถานที่ ถึงแม้ในรูปประโยคนี้อาจปรากฏแค่คำบอกเวลา ไม่ปรากฏคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ หรือวลีบอกตำแหน่งหรือทิศทาง แต่ในด้านความหมายก็ยังสื่อความถึงสถานที่ แต่มีการละเว้นสถานที่หรือประธานไว้ เช่น “昨天(家里)来了一个人。(Zuótiān (jiāli) lái le yī ge rén.)”

ดังนั้น ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางที่ปรากฏทั้งคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ และคำนามบอกเวลาในประโยคเดียวกัน ประธานก็คือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ ส่วนคำบอกเวลาจึงเป็นส่วนขยายกริยา ถึงแม้ว่าคำบอกเวลาจะวางอยู่หน้าประธาน หรือวางอยู่หลังประธานก็ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยาเสมอ

4. ประโยคที่ละประธานและไม่มีส่วนขยายกริยาถือเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่หรือไม่

นอกจากประโยคแสดงการดำรงอยู่จะปรากฏคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่ง หรือคำบอกเวลาในส่วนต้นประโยคแล้ว ในบางกรณีสามารถปรากฏเพียงกริยาในส่วนกลางและคำนามในส่วนหลังเท่านั้นด้วย งานวิจัยของนักภาษาศาสตร์บางท่าน ก็ได้กล่าวไว้ว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่สามารถที่จะไม่ปรากฏทั้งคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งและคำบอกเวลาในต้นประโยคได้ กล่าวคือ มีเพียงส่วนกลางและส่วนหลังของประโยคเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรพิจารณาว่ารูปประโยคดังกล่าวนี้ว่าเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ที่มีประธานหรือไม่

เฉิน เพ่ยชิว (陈佩秋 Chén Pèiqiū, 2015: 67) กล่าวว่า โจว ฟาง และหลิว ฟู่หัว (周芳, 刘富华 Zhōu Fāng, Liú Fùhuá, 2002) ได้อธิบายถึงโครงสร้างของประโยคแสดงการดำรงอยู่ ออกเป็น

4 ประเภท ในจำนวนนั้น มีอยู่หนึ่งประเภทที่โครงสร้างของประโยคมีเฉพาะกริยาและกรรมเท่านั้น ไม่ปรากฏประธาน สาเหตุดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

กรณีแรก คือ บริบท และภาษาแวดล้อมเป็นตัวกำหนดภูมิหลังของเหตุการณ์ ช่วยให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านประโยคนั้น เข้าใจสถานการณ์ว่าเกิดขึ้นที่ใดหรือเมื่อไหร่ได้ ยกตัวอย่าง เช่น “来了三个人。(Lái le sān gè rén.)” เป็นต้น

กรณีที่สอง คือ เนื้อความที่สื่อสารออกมาในประโยคเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ถ้าเป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้คนรู้จักกันดีอยู่แล้ว มิได้มีสิ่งใดเกิดขึ้นเป็นพิเศษ ก็ไม่จำเป็นต้องมีประธาน ยกตัวอย่าง เช่น “下雨了。(Xià yǔ le.)”

ผู้เขียนเห็นว่า ความหมายของประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางที่สื่อความออกมานั้นต้องมีประธานเสมอ ไม่สามารถขาดประธานได้ ประธานของประโยคก็คือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ เพราะความหมายของประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางนั้น เมื่อสื่อความแล้วแสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นประโยคที่มีสถานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ สื่อความถึงบางสิ่งเกิดขึ้น ณ ที่ใด บางสิ่งอยู่ที่ใด บางสิ่งหายไปจากที่ใด สถานที่ที่เป็นจุดที่กำหนดการเกิดขึ้นมีอยู่และสูญไป แต่ประธานที่เป็นสถานที่อาจถูกละได้ และสาเหตุที่ละประธานได้ เพราะผู้พูดและผู้ฟังรู้จักกันดีอยู่แล้วว่าเหตุการณ์เกิดขึ้น ณ ที่ใด หรือมีการพูดถึงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์อย่างชัดเจนอยู่ก่อนแล้ว จึงสามารถละเว้นไว้ในฐานที่เข้าใจได้ เช่น “(家里)来了客人。((Jiālǐ) lái le kè rén.)” หรือ “昨天(家里)来了一个人。(Zuótiān (jiālǐ) lái le yīgè rén.)” เป็นต้น

5. ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางสามารถใช้คำบุพบท “在 (zài)” และ “从 (cóng)” วางไว้หน้าประธานของประโยคได้หรือไม่

ประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่มีการถกเถียงกันในงานวิจัยเกี่ยวกับประโยคแสดงการดำรงอยู่นั้นคือคำบุพบทในประโยค งานวิจัยของนักภาษาศาสตร์บางท่านเห็นว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่ไม่ควรมีคำบุพบทอยู่หน้าประโยค แต่บางท่านก็แย้งว่า ประโยคแสดงการดำรงอยู่สามารถปรากฏคำบุพบทหน้าประโยคได้ ซึ่งมีเหตุผลต่างกันไป ดังนี้

เฉิน เพ่ยชิว (2015: 67) ได้อธิบายว่า หน้าคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ในส่วนแรกของประโยคแสดงการดำรงอยู่สามารถเติมคำบุพบท “在” และ “从” ได้ เช่น “桌子上有一本书。(Zhuōzi shàng yǒu yī běn shū.)” สามารถใช้ได้ว่า “在桌子上有一本书。(Zài zhuōzi shàng yǒu yī běn shū.)” แต่ในภาษาจีนนั้นโดยปกติแล้วมักจะไม่ได้เติมคำบุพบทหน้าประธานของประโยค ยกเว้นในกรณีที่ใช้เพื่อเน้นย้ำว่า การเกิดขึ้น การปรากฏ หรือการหายไปของสิ่งหนึ่ง อยู่ ณ ที่สถานที่นั้น ๆ มิใช่สถานที่อื่น จึงจะสามารถเติมคำว่า “在 (zài)” ไว้หน้าประธานได้ ส่วนคำบุพบท “从 (cóng)” มีตัวอย่างประโยคที่ใช้คำว่า “从 (cóng)” มาวางหน้าประธานของประโยค เช่น “从外面来了一个人。(Cóng wàimiàn lái le yī gè rén.)” ใช้เน้นย้ำเพื่อแสดงถึง “การเคลื่อนไหวจากทิศทางหนึ่งไปยังอีกทิศทางหนึ่ง”

จาง ปิน (2010: 580) มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งว่า ประโยคที่ขึ้นต้นคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ หรือคำบอกเวลา เมื่อมีการนำคำบุพบทเติมไว้หน้าคำเหล่านี้ เมื่อดูจากโครงสร้างไม่นับว่าเป็น

ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง เช่น “从山上滚下一块大石头。(Cóng shān shang gǔn xià yī kuài dà shítou.)”และ“从胡同口突然钻出一个人。(Cóng hùtong kǒu tūrán zuān chū yī gè rén.)” เขาได้อธิบายเพิ่มเติมว่า บุพบทวลีไม่สามารถทำหน้าที่ประธานของประโยคได้ สองประโยคที่ยกตัวอย่างข้างต้นคือประโยคที่ไม่มีประธาน ดังนั้นเขาจึงมองว่า ประโยคเดิมมีโครงสร้างเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ แต่เมื่อเติมคำบุพบทเข้าไปหน้าประธานแล้ว ประโยคนั้นจะไม่ใช่ประโยคแสดงการดำรงอยู่ เช่นเดียวกันกับ เฝิง เสี่ยวชวน หลี โส่วจี้ และหวาง หง (彭小川, 李守纪, 王红 Péng Xiǎochuān, Lǐ Shǒujì, Wáng Hóng 2016:309-310)ที่มีความเห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางไม่สามารถเติมคำว่า“在(zài)”และ“从(cóng)”ไว้หน้าประธานได้ เช่น “墙上挂着一幅中国地图。(Qiáng shang guà zhe yī fú zhōngguó dìtú.)”และ“对面开过来一辆汽车。(Duìmiàn kāi guò lái yī liàng qìchē.)” ไม่สามารถใช้เป็น “在墙上挂着一幅中国地图。(Zài qiáng shang guà zhe yī fú Zhōngguó dìtú.)”และ“从对面开过来一辆汽车。(Cóng duìmiàn kāi guò lái yī liàng qìchē.)” ได้

จากการวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่าประโยคแสดงการดำรงอยู่ที่เติมคำว่า “在(zài)”และ“从(cóng)”ไว้หน้าประธานของประโยคไม่นับว่าเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ เพราะโครงสร้างประโยคแสดงการดำรงอยู่นั้นควรขึ้นต้นด้วยคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือคำนามบอกเวลา หากเติม“在(zài)” และ“从(cóng)”ซึ่งเป็นคำบุพบทไว้หน้าคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่หรือตำแหน่งนั้นก็จะเป็นการเปลี่ยนคุณลักษณะของวลีเป็นบุพบทวลี และบุพบทวลีไม่สามารถทำ

หน้าที่ประธานของประโยคได้ จึงไม่เข้ากับโครงสร้างของประโยค
แสดงการดำรงอยู่ที่เป็นประโยคที่มีประธาน

นอกจากนี้ ในด้านความหมายประโยคแสดงการดำรงอยู่ก็ไม่
จำเป็นต้องมีคำบุพบทมาใช้สื่อความแสดงสถานที่หรือตำแหน่ง การ
เพิ่มคำบุพบทเป็นเพียงการเสริมความให้ละเอียดขึ้นแต่ไม่ได้กระทบ
กับความหมายพื้นฐานไปแต่อย่างใด

6. บทสรุป

งานวิจัยนี้เห็นว่า โครงสร้างของประโยคแสดงการดำรงอยู่ใน
ภาษาจีนกลาง คือ คำนาม+คำกริยา+คำนาม คำนามที่อยู่หน้ากริยา
ควรทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค คำนามที่อยู่หลังกริยาควรทำ
หน้าที่เป็นกรรม แนวคิดทางโครงสร้างนี้ไม่ควรสับสนกับผู้กระทำและผู้
ถูกระทำ ซึ่งเป็นเรื่องของบทบาททางความหมายของคำนาม ประโยค
แสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางมักจะขึ้นต้นประโยคด้วยคำหรือ
วลีที่สื่อความถึงสถานที่ หรือวลีบอกตำแหน่งและทิศทาง ซึ่งคำหรือ
วลีที่กล่าวข้างต้นนี้ถือว่าเป็นประธานของประโยคตามโครงสร้างที่ได้
กล่าวมาแล้ว ดังนั้น ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางจึง
ควรเป็นประโยคที่มีประธาน ในบางครั้งประโยคแสดงการดำรงอยู่
อาจขึ้นต้นด้วยคำนามบอกเวลา แต่คำบอกเวลาที่ปรากฏในประโยค
ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยาเท่านั้น มิใช่ประธาน เพราะประธานคือ
คำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ ตำแหน่งหรือทิศทาง

ประโยคแสดงการดำรงอยู่ที่มีรูปประโยคที่ละประธาน
หรือไม่ปรากฏประธานในประโยค เนื่องจากผู้พูดและผู้ฟังทราบกันดี
อยู่แล้วว่าเหตุการณ์เกิดขึ้น ณ สถานที่แห่งใด รูปประโยคแบบนี้ก็ยัง
นับว่าเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง เพราะ

ความหมายที่สื่อออกมาของประโยคแสดงการดำรงอยู่เป็นประโยคที่สื่อความเกี่ยวข้องถึงสถานที่อยู่แล้ว

ประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลางไม่สามารถขึ้นต้นด้วยคำบุพบทได้ เพราะบุพบทวลีไม่สามารถทำหน้าที่ประธานของประโยคได้ ถ้าประโยคใดขึ้นต้นด้วยคำบุพบท เช่น “在 (zài)” หรือ “从 (cóng)” ประโยคนั้นจะไม่ถือเป็นประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง เพราะประโยคดังกล่าวเป็นประโยคที่มีประธาน ซึ่งก็คือคำหรือวลีที่สื่อความถึงสถานที่ตำแหน่ง หากขึ้นต้นประโยคด้วยบุพบทวลี “在 (zài)、从(cóng) + คำนาม” มีความหมายคล้ายกับประโยคแสดงการดำรงอยู่ในภาษาจีนกลาง แต่ก็ไม่ใช่เป็น “ประโยคแสดงการดำรงอยู่” เพราะสถานที่ที่ทำหน้าที่ประธานกลายเป็นส่วนขยายกริยาบอกสถานที่ไปแล้ว

บรรณานุกรม

- 陈佩秋. 2015. 汉语存现句的特征及教学对策, 《对外汉语教学与研究》, 1, 67.
- 董成如. 2009. 《存现句的认知研究——基于参照点的行为模式》. 苏州: 苏州大学出版社.
- 湖裕树、范晓. 1993. 试论语法研究的三个平面, 《语言教学与研究》, 2, 12.
- 李德津、程美珍. 2008. 《外国人实用汉语语法》. 北京: 北京语言大学出版社.
- 刘月华、潘文娛、故桦. 2001. 《实用现代汉语语法》. 北京: 商务印书馆.
- 马真. 1998. 《简明实用汉语语法教程》. 北京: 北京大学出版社.
- 彭小川、李守纪、王红. 2016. 《对外汉语教学语法释疑 201 例》. 北京: 商务印书馆.
- 吴缺耀. 2006. 《现代汉语存现句》. 上海: 学林出版社.
- 邢福义. 2014. 《汉语语法三百问》. 北京: 商务印书馆.
- 张斌. 2010. 《现代汉语描写语法》. 北京: 商务印书馆.

The Arguments about the Subject of Mandarin Chinese Existential Sentence in Chinese Academic Works

Surakrit Jaibun

Theerawat Theerapojanee

Abstract

One of the problems in studying of Mandarin Chinese existential sentence is to find out the answers and conclusions that there is a subject in Existential sentence or not, or what kind of subject should be appeared in the sentence. Though, there are many Chinese linguists study about the subject of Mandarin Chinese existential sentence in present, however, their studies' results are different and they cannot find the definite conclusions. The purpose of this article is to study and analyse the element and characteristic of Mandarin Chinese existential sentence's subjects based on Chinese grammar so that it can provide the Chinese learners with more effective guidelines.

Keywords: *Arguments, Subject, Chinese existential sentence*